

En la mort de Modest Prats, capellà i filòleg

L'última casa

Xavier Cortadellas

Com tanta altra gent jo també vaig saber qui era en Modest molt abans de tractar-lo. Un capellà savi que ensenyava català en un temps que no es feia i que tenia, a més, la particularitat d'haver nascut a Castelló d'Empúries, el poble de la meua mare. Ja de petit anava sempre amb el cap alt. No mirava les noies quan parlava. I ja semblava també que ho sabia tot. Havien matat el seu pare a començament de la Guerra Civil, tres mesos després que ell nasqués, quasi només perquè anava a missa. Buscaven no sé quin amo, el van trobar a ell. El

Modest que jo vaig conèixer feia classes a la UdG i ja no escrivia gaire regularment. El setmanari Presència quedava lluny. La Transició també començava a quedar enrere, semblava que tot es podia fer i que ho estàvem fent. La veu potent, el Ducados tot sovint a la boca, el cap endarrere quan reia, la boca oberta amb les dents massa grogues, de nicotina. A vegades t'agafava les espatlles perquè no marxessis. A vegades t'empenyia perquè no et quedessis.

Encara avui, a l'institut, explico coses d'ell en algunes classes: una anècdota del doctor Estela, allò de la mata de jonc, l'acudit de les sibilants. Altra gent l'ha tractat molt més regularment. Jo, amb ell, hauran estat espurnes. Una anada a

València als premis Octubre. El temps que vam coincidir al consell d'El Punt, ell de conseller, jo de secretari. Les trobades a la 22 o al Casero. En presentacions de llibres. També quedaven enrere la universitat i els llibres d'ell. Aquell dia que em va ensenyar el primer volum de la *Història de la llengua catalana* acabat de sortir del forn. Al final, parlàvem sobretot de Medinyà perquè alguns nens i nenes a qui havia ensenyat doctrina o preparat per a la confirmació eren alumnes meus. Poc després de ser nomenat rector de Santa Susanna del Mercadal, vaig fer-li una entrevista per a Presència. "La meua àvia deia que tres canvis de casa equivalien a un incendi. Doncs bé: jo he canviat de casa tres cops, l'incendi ja ha passat i em sembla que queden només les coses serioses." Li quedaven dues cases més. A l'última, hi va arribar diumenge. Sé que ara em diria que no és cap cosa, però vull dir-li que ha estat seriós. És dels que queden.

Aquell nen de deu anys

Josep M. Fonalleras

En Pep Nadal va escriure que en Modest, "potser sense saber-ho, ha fet de pèl de cuca invisible que ens ha permès mantenir un lligam amb aquelles coses en què creïem quan érem més petits". Em penso que, avui, un diumenge trist que és més de tardor que de primavera, no hi ha millor definició possible. I encara més: en Modest ha estat aquell que ens ha deixat un llegat, alhora sòlid i imperceptible, que està fet de la pedra picada dels textos i de la volatilitat de la conversa. Si la vida té un sentit és el de recollir allò que ens ha estat transmès i de lliurar, a les noves generacions, algun tipus de saviesa, de coneixement, d'implicació en les coses que ens envolten. En Modest ha estat aquesta baula. I ens ha parlat de llengua, de literatura, d'art, de gastronomia, d'Itàlia, del país i de la seva gent. I també de futbol, per què no? En Modest ens ha lligat a "l'experiència trasbalsadora que només la paraula ens pot fer viure".

Recordo el dia que em va dur al Pantheon de Roma i em va fer veure la inscripció de Pietro Bembo a la tomba ("ossos i cendra") de Rafael. Ell mateix me la va traduir: "Aquí jau Rafael. Mentre va ser viu, la natura va témer de ser vençuda per ell; quan va morir, va pensar que amb ell moriria." Ara no me'ls puc treure del cap, el dístic i el pensament que conté i el moment en què en

Sempre present a Presència

Narcís-Jordi Aragó

Aquest és l'article que mai no hauria volgut haver d'escriure. Durant dotze anys (1967-1979), vaig ser jo el qui anava al darrere d'ell perquè me n'escrivís un. En Modest s'havia implicat des del primer moment en el projecte de Presència, però posar-se a escriure li feia una certa mandra. L'havies de perseguir fins a casa seva i encara el trobaves amb l'article a mig fer. L'acabava d'una revolada, amb aquella lletra menuda d'estudiant aplicat que no oferia dubtes a linotipista. Tot i això, va publicar al setmanari més de cent cinquanta articles, signats amb el

seu nom o sota els pseudònims d'Enric Blasi o Cebrià Muntalat.

Però a Presència, en Modest, era important encara que no escrivís res. L'important era que hi fos, i sempre hi va ser quan calia sobretot a les llargues reunions setmanals del consell de redacció. Allà les seves intervencions eren esperades, la seva veu potent era escoltada i els seus criteris solien ser ben rebuts. S'imposava sovint, sense estridències, l'autoritat moral que tots, tàcitament, li havíem atorgat. La seva formidable capacitat dialèctica brillava especialment en els moments de conflicte, de divisió d'opinions o d'enfrontaments ideològics. Els seus raonaments, expressats amb claredat i contundència, solien posar el punt final a moltes discussions. En els moments més

delicats, la seva influència benèfica va ser decisiva, i es pot dir que Presència no hauria estat com va ser sense el seu discret mestratge, exercit amb els arguments de la intel·ligència i els gestos de l'amistat. Eixut per fora i afectuós per dintre, es desfeia sovint en sonores riallades i en secretes cordialitats. Era, això sí, poc donat a les efusions sentimentals: va tallar d'arrel el nostre intent d'homenatjar-lo quan va deixar sobtadament el càrrec de cap dels serveis territorials de Cultura de la Generalitat. Em va escriure: "T'agrairé que tinguis en compte el meu desig més sincer de deixar-ho córrer." Així ho vam haver de fer, però ara ningú no ens pot privar d'acomiar-lo amb una fonda admiració i una immensa gratitud.

Modest Prats al gener del 1985 ■ JOAN COMALAT

Modest em va fer estar davant d'aquells dos coloms que pengen d'un arc i que sembla que s'entreguin, volant, sobre les despulles del pintor. És un compendi del que significa l'art i de la revolta amb què l'art modifica la realitat i en crea una de nova. La natura no mor (justament ara, que és quan reneix) però sí tots nosaltres (una mica, molt), sense en Modest, sense el seu entusiasme, la seva potència, la seva presència que enlluernava i acollia. Deia Vinyoli: "Te n'has anat. De quina set puc beure?" Aquest és el sentiment que avui tenim uns quants, molts. Ja el teníem de feia temps, però avui encara és més intens, perquè "encara hi ha vials per passejar, / però la mort n'ocupa tots els bancs". On anirem, ara, a buscar la set que ens hostatjava, que ens feia millors, més bones persones i més cultes? Rellegeixo aquella petita joia que és "Oració de les mans", un correlat objectiu de la seva fe, dels seus dubtes, de la seva efervescència. I penso també en el coratge que tenia quan escrivia els seus últims textos, encara amb l'espurneja de l'home savi, arrelat a un país, a una llengua. "Per sobre de tot", deia en Modest, "sóc el nen que va arribar a Girona amb el matalàs a coll de la mare". Un nen que venia de Castelló per començar els estudis al Seminari. Ara hi penso, en aquella imatge de la parella indestructible, com indestructibles són els lligams "amb aquelles coses". Hem après tant, d'aquell nen de deu anys. De fet, no som sinó el que ens va ensenyar. També ho va dir Vinyoli. La "nostra comesa humil" és "obrir del tot orelles / al primigeni cant / i declinar".

El "dolç record" d'un mestre

Xavier Renedo

Segons la tradició clàssica, els difunts, a les portes del més enllà, bevien les aigües del riu Lete per oblidar la seva vida a la terra. Per desgràcia, Modest Prats va beure les verdes aigües de l'oblit molt abans de morir. A nosaltres, els seus deixebles, els seus amics, ens toca recordar la seva vida i el seu magisteri i, en la mesura de les nostres possibilitats, seguir el seu exemple. El primer que voldria dir en memòria seva és que hem tingut molta sort de tenir-lo al nostre costat com a mestre, com a amic i com a capellà.

Com a mestre va ser el primer

professor de llengua catalana que vaig tenir. Va encomanar a moltes promocions d'estudiants tant al Seminari de Girona com a la Facultat de Lletres la seva passió inesgotable no només per la llengua i la literatura catalanes, sinó també pels clàssics i per la literatura romànica, sobretot la italiana i la francesa.

No deixaré de consultar mai, és clar, els seus esplèndids treballs com a filòleg, entre aquests els dos volums de la *Història de la llengua catalana* que va escriure amb Josep Maria Nadal. Com a amic, i com company a la Facultat de Lletres de la UdG, era una persona d'una conversa i, com en diria Josep Pla, un *entre-gent* també formidables.

La seva vastíssima cultura i la seva jovialitat feien possible de parlar amb

ell sobre qualsevol tema: des del Barça, una de les seves grans passions, fins a la política, el cinema –va arribar a conèixer Roberto Rossellini– i els vins de l'Empordà, la Ribera del Duero o de la Borgonya. Com a capellà, em feia pensar en el pare Loneran, el capellà catòlic de *L'home tranquil* de John Ford, obert a tothom que li anés a demanar ajut, i capaç de donar-li els consells més assenyats i més prudents.

Dissabte Modest Prats, engolit per les aigües del riu Lete, ens va deixar. Ens queda, gràcies a Déu, el seu mestratge, el seu estímulo i, com va dir Carles Riba, un dels seus poetes preferits, en l'epitafi que va escriure per a Joan Creixells: el "dolç record" i l'"esperança més viva" "en la teva joia més pura".